

dora *flayre*» (ib., p. 48)—sembla que aquest masculí, en llur robust estil tradicional, el perceben com a més propi quan, partint de la noció bàsica de 'hàlit', tirava cap al matís de 'pressentiment', 'atansament'; ço que, al capdavant, està d'acord amb el sentit del vell idiotisme de *mal flaire* i l'ús exemplificat en VCatalà, que ben mirat és el que, també en el gènere gramatical, està encara inafectat per la influència de *olor*.

En fi, el sentit del mot en català ha estat generalment de signe melioratiu (molt més que en gallo-romànic FEW, on el llarg apartat r-1b mostra àmplia presència del valor pejoratiu de 'pudor' o fortor, «stinken»). Tanmateix, no pas amb absència entera de l'altre, al qual correspon el citat passatge del *Corbatxo*, el doc. de 1421 en *AlcM* (*flayra* dels cadàvers); i a l'Alta Cerdanya em deien, parlant d'una espècie d'evol púdol: «els pudents són una mata que fa *fláirè*» (Er, 1959).

Flairada. Flairejar o flairosejar. Flairós [1867, *Atl.*: manca encara a Lab., 1864, i el 1888 el cita de Verdager] adjectiu creat pel català, sense paral·lels romànics,⁴ però molt vivaç després: «jugarà ab les garlandes de nostre prometatge, / que jo estojó, l'escòrpora, que entre les roques viu; / y, horror!, en nostre tàlam *flayrós* de nuviatge, / ab rinxos de mes filles tal volta farà niu», *Atl.* (1867, 1877 ---, VIII, 33c); «Veu més enllà la riba fructífera del Túria, / garlanda avuy, *flayrosa*, de la ciutat del Cid, / y dihuen qu'en les Illes ohí dolça cantúria, / com si'l cridessen nimfes, d'escumes al seu llit» (id. II, 3b); «somnis de maig *flayrosos*, que d'hora us esvaníreu! / ara, entre espines, l'ànima sols sap de sospirar» (id. VI, 19a), «breçaven mos *flayrosos* somnis», en el pròleg en prosa. Però també en Costa i Llobera i en prosadors bons, vells i de planer vocabulari: «un ayret suau y fresquívool, embalsamat per les *flayroses* erbes, dexondia an en Perot», Pons i Massaveu (*Trascant p. l. S.*, 16). *Flairívol*.

Flairor [Llorente, =oc. ant. *flairor*, ja en el *Jaufré*, etc., i avui lldg., prov. i fins bearn. i piemontès] que usà també Bodria (*Llibret de Recorts*) i que ens asseguren d'ús corrent a València (BDLC VI, 273). *Aflairar, aflairança, aflairament, aflairador; enflairar*.

Cpr.: *Malfaire* (supra); *malflairós. Flairim-flairam*.

El participi actiu *fragrans, -antis*, va trasmetre's també com a duplicat semiculte, en la forma *fragant* (anàlogament cast. *fragante*), que ja usaren a la fi del S. XIV Eiximenis i Ant. Canals: «arbres *fragants* e preciosos» (Eix., *Regiment*, NCL, 25A; de nou, 30.18), «que per sis meses se untassen d'oli de murta, e que per altres sis meses usassen d'aygues *fragants* destillades», «las virtuts, la odor de las quals, suau e *fragant*, foragita tota aquella corrupció», AntCanals (*Arra de An.*, NCL, 156, 160). D'on l'abstracte *fragància*: «la *fragància* conforta fort lo cervell de les gents», Eiximenis (*Regiment*, 30.22), «sàpies que major o pus suau *fragància* gita la baxa humilitat que la virtut elada <'orgullosa, superior'>», Canals (*Arra*, 162); en una altra variant: «sots los arbres són les flors / --- / gitant lur *flagrants* odors», Turmeda (*Divisió*); i *flagrància*

en I. de Villena.

¹ Aquest, igual que *cheiror*, documentat des dels orígens: «muita maa *cheiror*» 'molta pudor', ja en les *Cantigas*, 102.45; Mettmann, *RFgn.*, 1962, número 74, p. 40. — ² En dos passatges de l'Anònim Botànic sevillà de c. 1100, hi ha dos noms d'herba compostos, on almenys és clar que el primer component pertany al verb FRAGRARE, amb una arrel *afraqa-/farqa-*, forma d'arabització normal d'un FRAGA- amb G oclusiva, que l'àrab, no posseint aquesta sonora oclusiva, sol imitar aproximadament amb la seva oclusiva velar emfàtica, semi-sonora, *q*; i, incapaç de pronunciar un grup de consonants inicial, ha d'adaptar-lo adés amb *afra-*, adés amb *far-*. És com a nom de l'«assarabàcara» en la *agamiya* de «la Frontera», que sembla significar 'Castella'; Asín (*Glos.*, pp. 22-3) identifica amb la «valeriana medicinal o nardo cèltico»: de fet és conegudíssim que la valeriana exhala una forta sentor. El segon membre dels dos cpts. no és prou clar: *afraqa dulç* un cop, *farquandulç* l'altre. No crec que aquest *dolç/dulç* pugui venir d'OLFACTUM, com admet Asín. Sembla que o la *y* o la *l* siguin una errada de l'escriba moro, que Asín insinua d'esmenar, unificant-ho, o sigui llegint *l* en lloc de *y*. Però si de tota manera s'ha d'esmenar seria menys audaç, prescindint de la identificació amb OLFACTUM (absurda fonèticament), esmenar la consonant *f* en tots dos termes en *ğ* (que se li assembla tant en les lletres àrabi-gues, i totes dues amb un punt a sota) i llavors tindríem *dulç/duğç* sense altra esmena, i el significat fóra 'olor dolça', ço que constitueix almenys un lloc comú: *carregat de dolços flaires*, Orlandis, *flairosejant molt dols*, Pitarra, *peus flairosos d'ambrosia*, Costa i Llobera. Si és una espècie de nard, com creu Asín, l'olor del nard és agradable; si és la valeriana dels Pirineus, té flaire forta, que diríem més aviat fortor que flaire dolça; però, en matèria d'olors i de gustos, els parers discrepen, i d'altra banda sempre podria ser una denominació per antífrasi. — ³ Cf. *AlcM*, § 2, on s'exemplifica en VCatalà, amb el paper de 'pressentiment, sospita'. — ⁴ Un fr. ant. *flairous* és un hapax de c. 1250, estrany àdhuc a l'oc. ant. i als patuesos d'oïl i d'oc.

Flam (pastís), V. *flaó Flam*, V. *flama*

FLAMA, del ll. FLAMMA id. □ 1.ª doc.: orígens (Llull, etc.).

«Imaginava les penes infernals --- com los corsos dels hòmens seran tots blancs com a troncs de foc --- de què'n seran majors muntanyes que lo munt de Canigó: e estaran tots en sofre e en ayga bullent e en flama de foc ---», Llull (*Merav.*, NCL. IV, 308.9); «fem la via del port de l'Almiro, qui és en lo ducat d'Ate-nes, on lo senyor infant havia lexats tres hòmens per fer bescuit --- e là no trobam ne-ls hòmens ne-l bescuit, que tot li-u hagren barrejat la gent de la terra; e --- bé-ns en venjam, que tot quant hi hac metem a foc e a flama», Muntaner (§ 235, Casac. VI, 95.5);